Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 3. júla 2025*

[Znenie opravené uznesením z 18. septembra 2025]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 – Právomoci a povinnosti vnútroštátneho súdu – Konkurzné konanie fyzickej osoby – Neexistencia právomoci konkurzného súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu podmienok zmluvy, na základe ktorej vznikla pohľadávka zapísaná v zozname pohľadávok – Neexistencia právomoci tohto súdu nariadiť predbežné opatrenia – Zásada efektivity“

Vo veci C-582/23[Wiszkier] [i],

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi (Okresný súd Lodž-Centrum, Lodž, Poľsko) z 2. augusta 2023 a doručený Súdnemu dvoru 20. septembra 2023, ktorý súvisí s konaním:

[Opravené uznesením z 18. septembra 2025]

R. S.,

za účasti:

C. S.A.,

P. C., správca konkurznej podstaty R. S. a M. S.,

M. K., správca konkurznej podstaty spoločnosti G. S.A.,

J. J.,

M. G.,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory I. Jarukaitis, sudcovia N. Jääskinen (spravodajca), A. Arabadžiev, M. Condinanzi a R. Frendo,

generálny advokát: D. Spielmann,

* Jazyk konania: poľština.

[i] Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

tajomník: M. Siekierzyńska, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 14. novembra 2024,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– P. C., správca konkurznej podstaty R. S. a M. S., v zastúpení: M. Kiejna, radca prawny,

– M. K., správca konkurznej podstaty spoločnosti G. S.A., v zastúpení: P. Cieślak, M. Pyzik-Waląg J. Szewczak, Ł. Żak, adwokaci, a M. Pugowski, aplikant radcowski,

– poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, M. Kozak, K. Rudzińska a S. Żyrek, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: M. Brauhoff, O. Glinicka, P. Kienapfel a P. Ondrůšek, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 6. marca 2025,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

2 Tento návrh bol podaný v rámci konkurzného konania týkajúceho sa R. S., spotrebiteľa v osobnej platobnej neschopnosti, vo veci určenia splátkového kalendára pre jeho veriteľov, konkrétne banku G. S.A. (ďalej len „banka G.“).

Právny rámec

Právo Únie

3 Podľa dvadsiateho štvrtého odôvodnenia smernice 93/13:

„Keďže súdy alebo správne orgány členských štátov musia mať k dispozícii primerané a účinné prostriedky na zabránenie ďalšieho uplatňovania nekalých podmienok v [spotrebiteľských – *neoficiálny preklad*] zmluvách.“

4 Článok 6 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

5 Článok 7 ods. 1 uvedenej smernice znie takto:

„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvisl[é]mu uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

Poľské právo

Zákon o konkurze

6 Konkurzné konanie upravuje Ustawa – Prawo upadłościowe (zákon o konkurze) z 28. februára 2003 (Dz. U. č. 60, položka 535), v znení uplatniteľnom na konanie vo veci samej (Dz. U. z roku 2019, položka 498, v znení neskorších predpisov) (ďalej len „zákon o konkurze“).

7 Podľa článku 2 ods. 2 zákona o konkurze sa konanie upravené týmto zákonom vo vzťahu k fyzickým osobám, ktoré nevykonávajú podnikateľskú činnosť, uskutočňuje tak, aby sa umožnilo umorenie dlhov úpadcu nevymožených v konkurznom konaní a aby sa v čo najväčšej miere uspokojili pohľadávky jeho veriteľov.

8 Článok 61 tohto zákona uvádza, že odo dňa vyhlásenia konkurzu sa majetok úpadcu stáva konkurznou podstatou, ktorá slúži na uspokojenie jeho veriteľov.

9 V súlade s článkom 62 uvedeného zákona zahŕňa konkurzná podstata majetok patriaci úpadcovi ku dňu vyhlásenia konkurzu a majetok, ktorý nadobudol v priebehu konkurzného konania, s výhradou výnimiek stanovených v článkoch 63 až 67a toho istého zákona.

10 Z článku 63 ods. 1 bodu 2 zákona o konkurze vyplýva, že do konkurznej podstaty nepatrí časť odmeny úpadcu, ktorú nemožno postihnúť v exekúcii.

11 Podľa článku 151 ods. 1 tohto zákona od vyhlásenia konkurzu vykonáva úkony konkurzného konania súdny komisár, s výnimkou úkonov, ktoré sú v právomoci konkurzného súdu.

12 Podľa článku 152 ods. 1 uvedeného zákona je úlohou súdneho komisára riadiť konkurzné konanie, kontrolovať úkony správcu konkurznej podstaty, určiť úkony správcu konkurznej podstaty, ktoré si vyžadujú súhlas súdneho komisára alebo výboru veriteľov, a upozorňovať na nedostatky, ktorých sa dopustí správca konkurznej podstaty. Okrem toho v súlade s odsekom 2 tohto článku 152 vykonáva súdny komisár aj ďalšie úkony vymedzené v tom istom zákone.

13 V článku 154 zákona o konkurze sa stanovuje, že súdny komisár má v rámci svojich činností práva a povinnosti konkurzného súdu a predsedu tohto súdu.

14 Článok 236 tohto zákona stanovuje:

„1. Veriteľ s pohľadávkou voči osobnému majetku úpadcu, ktorý sa chce zúčastniť konkurzného konania, je povinný, ak je to potrebné na preukázanie jeho pohľadávky, prihlásiť svoju pohľadávku súdnemu komisárovi v lehote stanovenej v uznesení o vyhlásení konkurzu.

2. Veriteľ má tiež právo prihlásiť pohľadávku, ak je zabezpečená hypotékou, záložným právom so zmenou alebo bez zmeny vlastníckeho práva, daňovou zábezpekou, námornou hypotékou alebo

akýmkoľvek iným zápisom do pozemkového registra alebo registra plavidiel. Ak veriteľ tieto pohľadávky neprihlási, do zoznamu pohľadávok sa zapíšu *ex offo*.

3. Odsek 2 sa uplatňuje *mutatis mutandis* na pohľadávky zabezpečené hypotékou, záložným právom so zmenou alebo bez zmeny vlastníckeho práva, daňovou zábezpekou, námornou hypotékou na majetok patriaci do konkurznej podstaty, ak úpadca nie je dlžníkom v rámci svojho osobného majetku a ak veriteľ chce vymáhať svoje pohľadávky voči založenému majetku v konkurznom konaní.

4. Ustanovenia tohto článku týkajúce sa pohľadávok sa uplatňujú na ostatné dlhy, ktoré sa majú uspokojiť z konkurznej podstaty.“

15 Článok 243 uvedeného zákona v odseku 1 stanovuje, že správca konkurznej podstaty overí, či je prihlásená pohľadávka podložená účtovníctvom alebo inými dokumentmi úpadcu, či dokonca zápismi do pozemkového registra alebo iných registrov, a vyzve úpadcu, aby v stanovenej lehote podal vyhlásenie, či uznáva pohľadávku.

16 Článok 244 toho istého zákona stanovuje, že po uplynutí lehoty na prihlásenie pohľadávok a overení prihlásených pohľadávok, správca konkurznej podstaty bezodkladne vypracuje zoznam pohľadávok, a to najneskôr do dvoch mesiacov od uplynutia lehoty na prihlásenie pohľadávok.

17 Podľa článku 260 ods. 2 zákona o konkurze v prípade nepodania námietky, súdny komisár schváli zoznam pohľadávok po uplynutí lehoty na podanie námietky.

18 Z článku 261 tohto zákona vyplýva, že súdny komisár môže *ex offo* zmeniť zoznam pohľadávok, ak zistí, že do zoznamu boli zapísané úplne alebo čiastočne neexistujúce pohľadávky, alebo že v zozname chýbajú pohľadávky, ktoré v ňom mali byť uvedené, že uznesenie o zmene zoznamu sa zverejňuje z úradnej moci a že proti tomuto uzneseniu možno podať opravný prostriedok.

19 Článok 491^{14} uvedeného zákona stanovuje:

„1. Po vykonaní konečného rozvrhu výťažku a ak z dôvodu nedostatočného majetku úpadcu nebol vypracovaný rozvrh výťažku, konkurzný súd po schválení zoznamu pohľadávok po vypočutí úpadcu, správcu konkurznej podstaty a veriteľov určí splátkový kalendár veriteľov alebo v prípade uvedenom v článku 491^{16} rozhodne o odpustení dlhov úpadcu bez určenia splátkového kalendára veriteľov.

2. Uznesenie týkajúce sa určenia splátkového kalendára veriteľov alebo odpustenia dlhov úpadcu bez určenia splátkového kalendára veriteľov sa doručí veriteľom. Proti tomuto uzneseniu možno podať opravný prostriedok.

3. Nadobudnutím právoplatnosti uznesenia o určení splátkového kalendára veriteľov alebo odpustenia dlhov úpadcu bez určenia splátkového kalendára veriteľov sa konanie ukončuje.“

20 Článok 491^{15} ods. 1 a 4 toho istého zákona stanovuje:

„1. V uznesení o určení splátkového kalendára veriteľov konkurzný súd spresní, v akom rozsahu a v akej lehote, ktorá nesmie presiahnuť 36 mesiacov, je úpadca povinný vyplatiť dlhy uznané v zozname pohľadávok, ktoré neboli v priebehu konania uspokojené na základe rozvrhu výťažkov,

a ktorá časť dlhov úpadcu splatných pred dátumom vyhlásenia konkurzu bude odpustená po vykonaní splátkového kalendára veriteľov.

…

4. Konkurzný súd nie je viazaný stanoviskom úpadcu, pokiaľ ide o podmienky splátkového kalendára veriteľov. Pri stanovení splátkového kalendára veriteľov tento súd zohľadní príjmové možnosti úpadcu, potrebné výdavky úpadcu a ním vyživovaných osôb zabezpečiť svoje potreby vrátane potrieb bývania, výšku neuspokojených pohľadávok a skutočnú možnosť ich uspokojenia v budúcnosti.“

Zákonník práce

21 Článok 87 Ustawa – Kodeks pracy (Zákonník práce) z 26. júna 1974 (Dz. U. č. 24, položka 141), v znení uplatniteľnom na konanie vo veci samej (Dz. U. z roku 2022, položka 1510, v znení neskorších predpisov), okrem iného uvádza, že v prípade vymáhania iných dlhov alebo kompenzácie, ktorá sa týka súm poskytnutých zamestnávateľom na pokrytie výdavkov súvisiacich so zamestnaním, sa môžu vykonať zrážky až do výšky polovice mzdy.

Konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

22 Dňa 30. marca 2007 uzavrel R. S., jeho manželka a ďalšie dve fyzické osoby zmluvu o hypotekárnom úvere indexovanom na švajčiarsky frank (CHF) s bankou G. vo výške 489 821,63 poľských zlotých (PLN) (približne 116 587,34 eura) a na dobu 360 mesiacov.

23 Uznesením z 15. októbra 2019 bola vyhlásená osobná platobná neschopnosť R. S. a následne bol ustanovený správca konkurznej podstaty.

24 Uznesením z 26. apríla 2021 vypracoval tento správca konkurznej podstaty zoznam pohľadávok, ktorý následne schválil súdny komisár. Väčšina pohľadávok uvedených v tomto zozname boli pohľadávky banky G. vyplývajúce zo zmluvy o hypotekárnom úvere, o ktorú ide vo veci samej. R. S. nevzniesol žiadne námietky a všetky tieto pohľadávky uznal.

25 Dňa 20. júla 2023 bol na banku G. vyhlásený konkurz a konkurzné konanie pokračuje s jej správcom konkurznej podstaty.

26 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že v rámci konkurzného konania je úlohou konkurzného súdu určiť, na základe zoznamu pohľadávok, ktorý už vypracoval správca konkurznej podstaty a schválil súdny komisár, splátkový kalendár pohľadávok úpadcu, alebo konštatovať, že majetok, ktorý už bol nazhromaždený v konkurznej podstate, postačuje na uspokojenie všetkých jeho dlhov a že splátkový kalendár nie je potrebný. Rozhodnutím tohto súdu v tejto veci sa konkurzné konanie ukončuje.

27 V prejednávanej veci je uvedeným súdom Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi (Okresný súd Lodž-Centrum, Lodž, Poľsko), ktorý je vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tento súd sa domnieva, že zmluva o hypotekárnom úvere, o ktorú ide vo veci samej, obsahuje nekalé podmienky, ktoré môžu viesť k jej neplatnosti, a konštatuje, že táto skutočnosť nebola predtým preskúmaná. Podľa tohto súdu sú pohľadávky banky G. nižšie, ako sa uvádzajú, alebo dokonca neexistujú.

28 V tejto súvislosti uvedený súd po prvé konštatuje, že hoci R. S. už uznal všetky pohľadávky, zo spisu týkajúceho sa konkurzného konania nevyplýva, že by bol tento účastník konania informovaný o možnej nekalej povahe podmienok zmluvy o hypotekárnom úvere, o ktorú ide vo veci samej, ani že by s plnou znalosťou veci vyhlásil, že sa nedomáha ochrany, ktorú mu priznáva smernica 93/13. Oprávnený zástupca R. S., ktorý ho zastupuje od 3. novembra 2022, však pred tým istým súdom uviedol, že táto zmluva o hypotekárnom úvere obsahuje nekalé podmienky. Okrem toho R. S. nemal možnosť sám podať žalobu na ochranu svojich práv podľa tejto smernice, keďže jeho majetok spravoval a spravuje správca konkurznej podstaty.

29 Podľa vnútroštátneho súdu však uplatniteľné ustanovenia vnútroštátneho práva neumožňujú konkurznému súdu, aby pri určení splátkového kalendára sám preskúmal nekalú povahu zmluvných podmienok. Tento súd môže len prerušiť konanie a predložiť otázku súdnemu komisárovi s cieľom prípadnej zmeny *ex offo* zoznamu pohľadávok, čo by mohlo viesť k prieťahom pri vybavovaní veci.

30 Po druhé tento súd uvádza, že v rámci konkurzného konania je ťažké určiť, ktorý orgán je v prípade potreby príslušný preskúmať prípadnú nekalú povahu dotknutých zmluvných podmienok. Súdny komisár totiž skúma prihlasovanie pohľadávok len z formálneho hľadiska a postúpi ich správcovi konkurznej podstaty, ktorý ich preskúma po vecnej stránke a vypracuje zoznam pohľadávok. Súdny komisár preto nemá zákonnú možnosť zmeniť tento zoznam pred jeho schválením, okrem prípadu, keď proti tomu namietne osoba oprávnená na tento účel.

31 Vzhľadom na to, že v prejednávanej veci nebola vznesená námietka a R. S. pred súdnym komisárom nenamietal nekalú povahu podmienok zmluvy o hypotekárnom úvere, o ktorú ide vo veci samej, tento súdny komisár nebol podľa vnútroštátneho práva povinný overovať oprávnenosť pohľadávky banky G. zapísanej v zozname pohľadávok. Tvrdenie týkajúce sa prípadnej nekalej povahy podmienok tejto zmluvy o hypotekárnom úvere bolo vznesené zástupcom R. S. až pred vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania

32 Po tretie tento súd zdôrazňuje, že podľa tvrdení R. S. mu po zrážke súm určených na zaradenie do konkurznej podstaty zostáva suma, ktorá nie je dostatočná na pokrytie jeho potrieb a potrieb jeho rodiny. Ustanovenia uplatniteľné na konkurzné konanie, o ktoré ide vo veci samej, však neumožňujú ani konkurznému súdu, ani súdnemu komisárovi nijako zasiahnuť do výšky tejto zrážky.

33 Po štvrté, a napokon uvedený súd pripomína, že finančné prostriedky získané počas konkurzného konania slúžia na uspokojenie všetkých veriteľov, a nielen banky G. Vzhľadom na výšku finančných prostriedkov zahrnutých do konkurznej podstaty a výšku ostatných pohľadávok sa však môže ukázať, že tieto finančné prostriedky postačujú na uspokojenie pohľadávok, s výnimkou pohľadávky banky G. Podľa článku 87 Zákonníka práce, v znení uplatniteľnom na konanie vo veci samej, sa polovica mzdy úpadcu naďalej zaraďuje do konkurznej podstaty a až po skončení konkurzného konania sa mu prípadný prebytok vyplatí.

34 Za týchto okolností sa vnútroštátny súd domnieva, že úpadca môže byť odradený od toho, aby sa domáhal ochrany vyplývajúcej zo smernice 93/13, pretože ak o ňu nepožiada, konkurzný súd by mu mohol rýchlejšie určiť splátkový kalendár zohľadňujúci jeho potreby a potreby jeho najbližšej rodiny, čo by pravdepodobne bolo spojené so splácaním nižších súm, než aké mu boli zrážané zo mzdy. To by však znamenalo akceptovať skutočnosť, že zoznam pohľadávok zahŕňa aj pohľadávky voči banke G.

35 Za týchto podmienok Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi (Okresný súd Lodž-Centrum, Lodž) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice [93/13] vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že konkurzný súd je viazaný zoznamom pohľadávok schváleným súdnym komisárom v konkurznom konaní, čím bráni tomu, aby konkurzný súd, ktorý vydá rozhodnutie o skončení konkurzného konania, posudzoval zmluvné podmienky z hľadiska ich nekalej povahy?

2. Majú sa článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice [93/13] vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje nariadiť predbežné opatrenia v konkurznom konaní, čím môže spotrebiteľov odradiť od využívania ochrany, ktorú im poskytuje táto smernica?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

36 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 treba vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej je v rámci konkurzného konania voči fyzickým osobám, po schválení zoznamu pohľadávok súdnym orgánom a po začatí konania pred konkurzným súdom, tento posledný uvedený viazaný týmto zoznamom, v dôsledku čoho nemôže posúdiť nekalú povahu podmienok obsiahnutých v zmluve o úvere, na ktorej je založená pohľadávka zapísaná v uvedenom zozname, ani tento zoznam zmeniť, ale musí prerušiť konanie a predložiť tomuto súdnemu orgánu otázku prípadnej nekalej povahy týchto podmienok.

37 V tejto súvislosti treba v prvom rade pripomenúť, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 je imperatívnym ustanovením a treba ho chápať tak, že ide o normu rovnocennú s vnútroštátnymi právnymi predpismi, ktoré majú v rámci vnútroštátneho právneho poriadku povahu noriem verejného poriadku (rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i. C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, body 54 a 55, ako aj citovaná judikatúra).

38 Vnútroštátny súd má teda *ex offo* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (rozsudok zo 17. mája 2022, Ibercaja Banco, C-600/19, EU:C:2022:394, bod 37 a citovaná judikatúra).

39 Navyše, vzhľadom na povahu a význam verejného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, smernica 93/13, ako vyplýva z jej článku 7 ods. 1 v spojení s jej dvadsiatym štvrtým odôvodnením, ukladá členským štátom povinnosť stanoviť primerané a účinné prostriedky „ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov“ [rozsudok z 9. apríla 2024, Profi Credit Polska (Obnova konania ukončeného právoplatným rozhodnutím), C-582/21, EU:C:2024:282, bod 73 a citovaná judikatúra].

40 Vzhľadom na to, že položená otázka sa v prejednávanej veci týka konkurzného konania voči fyzickej osobe, ktorá nevykonáva hospodársku činnosť, treba v druhom rade pripomenúť, že právo Únie neharmonizuje konania uplatniteľné na preskúmanie prípadnej nekalej povahy zmluvnej podmienky, a tak tieto konania patria do pôsobnosti vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov na základe zásady ich procesnej autonómie, avšak pod podmienkou, že nesmú byť menej výhodné ako tie, ktorými sa spravujú podobné situácie vo vnútroštátnom práve (zásada ekvivalencie), a že nesmú v praxi znemožňovať alebo príliš sťažovať výkon práv poskytnutých právom Únie (zásada efektivity) [rozsudky zo 4. mája 2023, BRD Groupe Societé Générale a Next Capital Solutions, C-200/21, EU:C:2023:380, bod 28, ako aj z 9. apríla 2024, Profi Credit Polska (Obnova konania ukončeného právoplatným rozhodnutím), C-582/21, EU:C:2024:282, bod 74 a citovaná judikatúra].

41 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, Súdny dvor nemá dispozícii nijakú informáciu, ktorá by mohla vyvolávať pochybnosti o súlade právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, s touto zásadou.

42 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, nastolená otázka, či vnútroštátna právna úprava vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu uplatnenia práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na celé konanie, jeho priebeh a jeho osobitosti, ako aj v prípade potreby na zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, akými sú ochrana práva na obhajobu, zásada právnej istoty a riadneho priebehu konania. Špecifiká konaní však nemôžu predstavovať skutočnosť, ktorá by mohla ovplyvniť právnu ochranu, ktorá musí byť spotrebiteľom poskytnutá na základe ustanovení smernice 93/13 (rozsudok zo 17. mája 2022, Impuls Leasing România, C-725/19, EU:C:2022:396, bod 45 a citovaná judikatúra).

43 Vzhľadom na to Súdny dvor tiež rozhodol, že rešpektovanie zásady efektivity nemôže zájsť až tak ďaleko, že v plnej miere nahradí úplnú nečinnosť dotknutého spotrebiteľa (rozsudky zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, bod 47, a z 24. júna 2025, GR REAL, C-351/23, EU:C:2025:474, bod 58, ako aj citovaná judikatúra).

44 Okrem toho povinnosť členských štátov zabezpečiť efektivitu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, zahŕňa, najmä pokiaľ ide o práva vyplývajúce zo smernice 93/13, požiadavku účinnej súdnej ochrany, potvrdenú v článku 7 ods. 1 tejto smernice a zakotvenú tiež v článku 47 Charty základných práv Európskej únie [rozsudok z 9. apríla 2024, Profi Credit Polska (Obnova konania ukončeného právoplatným rozhodnutím), C-582/21, EU:C:2024:282, bod 76 a citovaná judikatúra].

45 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že zoznam pohľadávok schválený súdnym komisárom je pre konkurzný súd záväzný, v dôsledku čoho tento súd nemôže sám konštatovať skutočnosti týkajúce sa existencie pohľadávok na účely určenia splátkového kalendára veriteľov. Podľa vnútroštátneho súdu jediným prostriedkom, ktorý má k dispozícii na preskúmanie prípadnej nekalej povahy podmienky v zmluve, na základe ktorej vznikla pohľadávka zapísaná v zozname pohľadávok vypracovanom správcom konkurznej podstaty a schválenom súdnym komisárom, je požiadať tohto súdneho komisára, aby preskúmal tieto zmluvné podmienky, ako aj potrebu zmeniť tento zoznam *ex offo*.

46 Z uvedeného tiež vyplýva, že povinnosť, aby sa konkurzný súd obrátil na súdneho komisára s takouto požiadavkou, oneskoruje ukončenie konkurzného konania a v dôsledku neustáleho dopĺňania konkurznej podstaty zrážkami zo mzdy úpadcu počas celého konania predlžuje jeho zúfalú finančnú situáciu. Predĺženie konania tak môže tohto úpadcu odradiť od uplatnenia jeho práva na ochranu vyplývajúceho zo smernice 93/13.

47 Ako vysvetlil vnútroštátny súd vo svojej odpovedi na žiadosť o vysvetlenie, ktorú mu Súdny dvor zaslal podľa článku 101 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, úpadca je spravidla závislý od čo najrýchlejšieho ukončenia konkurzného konania. Pri určení splátkového kalendára, ktorým sa toto konanie ukončuje, môže konkurzný súd zohľadniť osobnú situáciu tohto úpadcu, jeho výdavky, potrebu zabezpečiť živobytie jeho najbližších príbuzných a vo väčšine prípadov sa mesačná suma, ktorú má uvedený úpadca po skončení konania vyčleniť na splatenie svojich dlhov, stanoví v nižšej výške, ako je suma zrážaná zo mzdy počas uvedeného konania. Ten istý úpadca tak môže byť, aby zabránil predlžovaniu konkurzného konania, nútený k tomu, aby sa nedomáhal ochrany vyplývajúcej zo smernice 93/13 a súhlasil so splátkovým kalendárom zahŕňajúcim pohľadávku, ktorá je založená na zmluve obsahujúcej údajné nekalé podmienky.

48 Okrem toho treba dodať, že podľa informácií obsiahnutých v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, sa zdá, že riziko, že úpadca sa v konkurznom konaní nebude dovolávať nekalej povahy zmluvnej podmienky, existuje nielen v štádiu tohto konania pred konkurzným súdom, ale aj v každom štádiu uvedeného konania. V skutočnosti odvolávanie sa na nekalú povahu podmienky v zmluve, na základe ktorej vznikla pohľadávka, má v každom prípade za následok prieťahy pri ukončení daného konania.

49 Treba však zdôrazniť, že ochrana, ktorú smernica 93/13 priznáva spotrebiteľom, sa vzťahuje na prípady, v ktorých sa spotrebiteľ, ktorý s predajcom alebo dodávateľom uzavrel zmluvu obsahujúcu nekalú podmienku, zdrží, či už namietania toho, že táto zmluva patrí do pôsobnosti tejto smernice, alebo namietania nekalej povahy tejto podmienky, a to buď z dôvodu, že o svojich právach nevie, alebo preto, že je odrádzaný od ich uplatňovania vzhľadom na náklady, ktoré by spôsobilo súdne konanie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. júna 2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, bod 31 citovanú judikatúru).

50 Na základe skutočností uvedených v bodoch 45 až 47 tohto rozsudku je potrebné konštatovať, že vnútroštátna právna úprava, ako je tá, o ktorú ide vo veci samej, ktorá môže odradiť úpadcu od uplatnenia jeho práva na ochranu vyplývajúceho zo smernice 93/13, môže nadmerne sťažiť uplatňovanie tejto smernice v rámci daného konania.

51 V každom prípade je ďalej potrebné spresniť, že právo na účinnú ochranu spotrebiteľa zahŕňa aj oprávnenie neuplatňovať si svoje práva, v dôsledku čoho vnútroštátny súd musí prípadne vziať do úvahy vôľu vyjadrenú spotrebiteľom vtedy, keď si je vedomý toho, že nekalá podmienka nie je záväzná, nepraje si však, aby bolo vylúčené jej uplatnenie, čím vyslovuje slobodný a vedomý súhlas s dotknutou podmienkou (rozsudok z 9. júla 2020, Ibercaja Banco, C-452/18, EU:C:2020:536, body 25 až 28 a citovaná judikatúra).

52 Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, však nevyplýva, že by sa v prejednávanej veci úpadca slobodne a informovane vzdal ochrany, ktorú mu poskytuje smernica 93/13. Ako uviedol generálny advokát v bode 88 svojich návrhov, skutočnosť, že úpadca, ktorý v tomto štádiu konania nebol zastúpený advokátom, uznal prihlasovanie pohľadávok správcovi konkurznej podstaty a nepodal námietku súdnemu komisárovi, nemožno považovať za slobodné a informované vzdanie sa tejto ochrany.

53 Okrem toho v situácii, o akú ide vo veci samej, nemožno postoj úpadcu považovať za úplne pasívny v zmysle judikatúry uvedenej v bode 43 tohto rozsudku. Ako bolo uvedené v bode 28 tohto rozsudku, úpadca uviedol pred konkurzným súdom, v prejednávanej veci súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, že zmluva o hypotekárnom úvere, o ktorú ide vo veci samej, obsahuje nekalé podmienky.

54 Vzhľadom na tvrdenia, ktoré M. K. predniesol počas pojednávaní, podľa ktorých zoznam pohľadávok schválený súdnym komisárom nadobudol právnu silu rozhodnutej veci, treba tiež zdôrazniť, že táto skutočnosť nemusí nevyhnutne brániť tomu, aby konkurzný súd *ex offo* preskúmal prípadnú nekalú povahu podmienok uvedených v zmluve, na základe ktorej vznikla pohľadávka zapísaná v tomto zozname.

55 Ako rozhodol Súdny dvor, povinnosť takéhoto preskúmania *ex offo* je odôvodnená povahou a významom verejného záujmu, ktorý je základom ochrany, ktorú smernica 93/13 priznáva spotrebiteľom, takže účinné preskúmanie prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok, ako to vyžaduje táto smernica, nemožno zaručiť, ak by sa právna sila rozhodnutej veci vzťahovala na súdne rozhodnutia, v ktorých sa takéto preskúmanie neuvádza (rozsudok zo 17. mája 2022, Ibercaja Banco, C-600/19, EU:C:2022:394, bod 50).

56 Vzhľadom na to, že v prejednávanej veci nebola preskúmaná nekalá povaha podmienok v zmluve, na základe ktorej bola pohľadávka zapísaná v zozname pohľadávok schválenom súdnym komisárom, čo v konečnom dôsledku musí overiť vnútroštátny súd, smernica 93/13 ukladá konkurznému súdu povinnosť posúdiť prípadnú nekalú povahu týchto podmienok a vyvodiť z toho potrebné dôsledky.

57 Inak by to mohlo byť len vtedy, ak by súdny komisár výslovne uviedol, že vykonal preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok, o ktoré ide vo veci samej, a že toto preskúmanie, aspoň stručne odôvodnené, neodhalilo existenciu žiadnej nekalej podmienky, prípadne by okrem toho spresnil, že jeho posúdenie po uvedenom preskúmaní už nemožno spochybniť vzhľadom na to, že v lehote stanovenej na tento účel nebol podaný opravný prostriedok (pozri analogicky rozsudok zo 17. mája 2022, Ibercaja Banco, C-600/19, EU:C:2022:394, bod 51).

58 Vzhľadom na všetky uvedené dôvody treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 so zreteľom na zásadu efektivity treba vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej je v rámci konkurzného konania voči fyzickým osobám, po schválení zoznamu pohľadávok súdnym orgánom, bez toho, aby preskúmal prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok dotknutej zmluvy a po začatí konania pred konkurzným súdom, tento posledný uvedený viazaný týmto zoznamom, v dôsledku čoho nemôže posúdiť nekalú povahu podmienok obsiahnutých v zmluve o úvere, na ktorej je založená pohľadávka zapísaná v uvedenom zozname, ani tento zoznam zmeniť, ale musí prerušiť konanie a predložiť tomuto súdnemu orgánu otázku prípadnej nekalej povahy týchto podmienok.

O druhej otázke

59 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v priebehu konkurzného konania voči fyzickým osobám neumožňuje konkurznému súdu nariadiť predbežné opatrenia, ktoré by smerovali k zlepšeniu situácie úpadcu do prijatia rozhodnutia o tom, či podmienky v zmluve o úvere, na základe ktorej vznikla pohľadávka zapísaná v zozname pohľadávok schválenom iným súdnym orgánom, sú nekalé, a to bez toho, aby preskúmal prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok dotknutej zmluvy.

60 Na jednej strane treba najskôr pripomenúť, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby nekalé zmluvné podmienky neboli záväzné pre spotrebiteľa, pričom spotrebiteľ nemusí podať opravný prostriedok a získať rozsudok potvrdzujúci nekalú povahu týchto podmienok. Vnútroštátne súdy sú tak povinné vylúčiť uplatňovanie uvedených

podmienok tak, aby tieto podmienky nemali záväzné účinky voči spotrebiteľom, s výnimkou prípadu, že s tým spotrebiteľ nesúhlasí [rozsudok z 15. júna 2023, Getin Noble Bank (Pozastavenie plnenia zmluvy o úvere), C-287/22, EU:C:2023:491, bod 37 a citovaná judikatúra].

61 Okrem toho, ako je uvedené v bode 39 tohto rozsudku, je v konečnom dôsledku na členských štátoch, aby v súlade s článkom 7 ods. 1 smernice 93/13 zabezpečili, v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže, existenciu primeraných a účinných prostriedkov, ktoré by zabránili uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcu alebo dodávateľa.

62 Na druhej strane, ako vyplýva z bodu 40 tohto rozsudku, spôsoby vykonávania ochrany spotrebiteľov stanovenej smernicou 93/13 patria do vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov na základe zásady procesnej autonómie týchto štátov, s výhradou dodržania zásad ekvivalencie a efektivity.

63 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, Súdny dvor nemá k dispozícii žiadne skutočnosti, ktoré by mohli vyvolať pochybnosti o súlade vnútroštátnych právnych predpisov, o ktoré ide vo veci samej, s touto zásadou, keďže neumožňujú konkurznému súdu nariadiť predbežné opatrenia na účely ochrany úpadcu v priebehu konkurzného konania.

64 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, ako sa v podstate uvádza v bode 42 tohto rozsudku, otázka, či vnútroštátna právna úprava vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu uplatnenia práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na celé konanie, jeho priebeh a osobitosti.

65 Vzhľadom na uvedené, pokiaľ ide konkrétnejšie o otázku, za akých okolností môže byť potrebné, aby vnútroštátny súd prijal predbežné opatrenia na zabezpečenie účinného uplatňovania smernice 93/13, treba zdôrazniť, že potreba takýchto opatrení sa musí posúdiť s ohľadom na účel smernice 93/13, ktorým je zabezpečenie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. novembra 2020, Banca B., C-269/19, EU:C:2020:954, bod 37).

66 Vnútroštátny súd má mať teda možnosť uplatniť predbežné opatrenia, aby sa zabezpečila úplná účinnosť práv, ktoré spotrebiteľovi vyplývajú zo smernice 93/13.

67 Súdny dvor v tomto zmysle konštatoval, že ochrana zaručená spotrebiteľom touto smernicou, najmä jej článkom 6 ods. 1 a článkom 7 ods. 1, vyžaduje, aby vnútroštátny súd, príslušný na posúdenie nekalej povahy zmluvnej podmienky, mal mať možnosť nariadiť primerané predbežné opatrenie, ak je to potrebné na zabezpečenie plnej účinnosti rozhodnutia, ktoré má byť vydané, pokiaľ ide o nekalú povahu zmluvných podmienok [rozsudok z 15. júna 2023, Getin Noble Bank (Pozastavenie plnenia zmluvy o úvere), C-287/22, EU:C:2023:491, bod 43 a citovaná judikatúra].

68 Podobne môže byť potrebné prijať takéto opatrenia, ak existuje riziko, že spotrebiteľ bude počas súdneho konania, ktoré môže trvať značnú dobu, platiť vyššie mesačné splátky, ako by mal platiť, keby sa dotknutá podmienka vylúčila, ak je to potrebné na zabezpečenie plnej účinnosti rozhodnutia, ktoré má byť vydané, pokiaľ ide o nekalú povahu zmluvných podmienok [rozsudok z 15. júna 2023, Getin Noble Bank (Pozastavenie plnenia zmluvy o úvere), C-287/22, EU:C:2023:491, body 42 a 43, ako aj a citovaná judikatúra].

69 V tejto súvislosti z informácií uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania po prvé vyplýva, že podľa vnútroštátnych predpisov, o ktoré ide vo veci samej, konkurzný súd nemá možnosť prijať predbežné opatrenia na zmiernenie finančnej situácie úpadcu až do rozhodnutia

o tom, či zmluvná podmienka je alebo nie je nekalá. Hoci je pravda, že úpadca pred ukončením konkurzného konania nesplatí pohľadávky zapísané v zozname pohľadávok schválenom súdnym komisárom, zostáva faktom, že tento úpadca je počas tohto preskúmania povinný naďalej dopĺňať konkurznú podstatu na základe zoznamu pohľadávok, ktorý potenciálne obsahuje pohľadávku, ktorá bola založená na takejto podmienke. Ako sa uvádza v bode 46 tohto rozsudku, keďže namietanie nekalej povahy zmluvnej podmienky má za následok predĺženie konkurzného konania, môže to spôsobiť, že uvedený úpadca bude odradený od uplatnenia svojho práva na ochranu vyplývajúceho zo smernice 93/13. Po druhé z vysvetlení vnútroštátneho súdu vyplýva, že v prejednávanej veci, vzhľadom na výšku finančných prostriedkov, ktoré boli doteraz zaradené do konkurznej podstaty, a výšku dlhov toho istého úpadcu, sa môže ukázať, že tieto finančné prostriedky budú postačovať na uspokojenie pohľadávok zapísaných v tomto zozname, s výnimkou pohľadávky banky G.

70 Treba konštatovať, že za takýchto okolností, predbežné opatrenie, ako v podstate vysvetlil vnútroštátny súd v odpovedi na žiadosť o vysvetlenie uvedenú v bode 47 tohto rozsudku, ktoré má za cieľ znížiť zrážky zo mzdy úpadcu do rozhodnutia o tom, či zmluvná podmienka je alebo nie je nekalá, môže byť potrebné na zabezpečenie ochrany zaručenej smernicou 93/13, ako aj na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany, ktorá z nej vyplýva, čo však prináleží posúdiť vnútroštátnemu súdu.

71 Na účely tohto určenia má tento súd najmä posúdiť, či prijatie predbežných opatrení spočívajúcich v znížení zrážok zo mzdy úpadcu je potrebné na to, aby sa tomuto úpadcovi zabezpečila ochrana, ktorú mu zaručuje smernica 93/13. Na tento účel, ako uviedol generálny advokát v bode 104 svojich návrhov, uvedený súd môže zohľadniť všetky relevantné okolnosti prejednávanej veci, medzi ktoré patrí najmä existencia dostatočných indícií o nekalej povahe dotknutých zmluvných podmienok, konkrétne možnosť, že konkurzná podstata je už dostatočná na uspokojenie veriteľov, prípadne s výnimkou dotknutej pohľadávky, ako aj finančná situácia uvedeného úpadcu a riziko, že bude musieť znášať predlžovanie konkurzného konania, ktoré by mohlo viesť k neodôvodnenému zhoršeniu jeho finančnej situácie až do skončenia tohto konania.

72 Vzhľadom na všetky uvedené dôvody treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 so zreteľom na zásadu efektivity sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v priebehu konkurzného konania voči fyzickým osobám neumožňuje konkurznému súdu nariadiť predbežné opatrenia, ktoré by smerovali k zlepšeniu situácie úpadcu do prijatia konečného rozhodnutia o tom, či podmienky v zmluve o úvere, na základe ktorej vznikla pohľadávka zapísaná v zozname pohľadávok schválenom iným súdnym orgánom, sú nekalé, a to bez toho, aby preskúmal prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok dotknutej zmluvy.

O trovách

73 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách so zreteľom na zásadu efektivity**

   sa majú vykladať v tom zmysle, že:

   bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej je v rámci konkurzného konania voči fyzickým osobám, po schválení zoznamu pohľadávok súdnym orgánom, bez toho, aby preskúmal prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok dotknutej zmluvy a po začatí konania pred konkurzným súdom, tento posledný uvedený viazaný týmto zoznamom, v dôsledku čoho nemôže posúdiť nekalú povahu podmienok obsiahnutých v zmluve o úvere, na ktorej je založená pohľadávka zapísaná v uvedenom zozname, ani tento zoznam zmeniť, ale musí prerušiť konanie a predložiť tomuto súdnemu orgánu otázku prípadnej nekalej povahy týchto podmienok.

2. **Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 so zreteľom na zásadu efektivity**

   sa majú vykladať v tom zmysle, že:

   bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v priebehu konkurzného konania voči fyzickým osobám neumožňuje konkurznému súdu nariadiť predbežné opatrenia, ktoré by smerovali k zlepšeniu situácie úpadcu do prijatia konečného rozhodnutia o tom, či podmienky v zmluve o úvere, na základe ktorej vznikla pohľadávka zapísaná v zozname pohľadávok schválenom iným súdnym orgánom, sú nekalé, a to bez toho, aby preskúmal prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok dotknutej zmluvy.

Podpisy